

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО, МЛАДЕЖТА И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ОЛИМПИАДА ПО ИСТОРИЯ И ЦИВИЛИЗАЦИЯ

ОБЛАСТЕН КРЪГ – 27.03.2010 г. – XI-XII КЛАС, 9.00 ЧАСА

УКАЗАНИЯ

Уважаеми ученици,

Вашата работа на олимпиадата по история и цивилизация е писмена и анонимна.

В работния материал на олимпиадата са включени:

- **50** тестови задачи, от които **25** задачи със затворен отговор и **25** с отворен отговор;

- писмен текст – отговор на исторически въпрос, който не трябва да надвишава **3** ръкописни страници.

Пропуснат или сгрешен отговор се оценява с 0 (нула) точки.

Максималният брой точки е **100**, който съответства на оценка **Отличен 6.00**.

Задачата за създаване на текст се оценява с общ брой **30** точки.

За задача със затворен отговор отбележете буквата с верния отговор, като я зачертаете с „X”. Не се допускат задрасквания и поправки.

По време на работа може да пишете само със **син** химикал.

По време на изпита **не може** да ползвате допълнителни помагала или пособия, освен предоставената ви изпитна бланка.

Време за работа – 4 астрономически часа.

Пожелаваме ви успешна работа!

ПЪРВА ЧАСТ

А. ЗАДАЧИ СЪС ЗАТВОРЕН ОТГОВОР

1. Византийски историк, който дава подробни сведения за създаването на българската държава:

А) Айнхард Б) Теофилакт Охридски В) Теофан Изповедник Г) Зигеберт

2. Текстът „...Севар, 15 години. Родът му Дуло. А властта му е дадена в годината на кокошката – тох, месец шести – алтом. Кормисош, 17 години. Родът му Вокил. А властта му е дадена в годината на вола – шегор, месец девети – твирем. Този пък княз промени рода Дулов, което ще рече Вихтун – Вихрогон...” е от:

А) Лексикона „Свидас”

Б) Именник на българските ханове

В) Апокрифна българска летопис

Г) Шуменски надпис на Маламир

3. Титлата, дадена на хан Тервел от Юстиниан II, е:

А) патриций

Б) архонт

В) севастократор

Г) кесар

4. След победата над Никифор I хан Крум:

А) преминал в настъпление срещу Византия

Б) разгромил аварите

В) поискал мир от Византия

Г) завзел Средец

5. Кои от посочените каменни надписи са от времето на хан Омуртаг:

А) Хамбарлийски и Битолски

Б) Чаталарски и Търновски

В) Чаталарски и Хамбарлийски

Г) Търновски и надписът от Филипи

6. В резултат от мирния договор, сключен през 863 г., княз Борис се ангажира да:

А) прекрати войната със сърбите

Б) приеме папските пратеници

В) приеме християнството от Византия

Г) потуши бунта на боилите

7. Въз основа на кой византийски сборник е създаден „Закон за съдене на хората”:

А) Еклога

Б) Земеделски закон

В) Номоканона

Г) Лексикон Свидас

8. Посочете отговора, в който събитията са подредени в хронологически ред:

А) втори поход на Светослав към българските земи; сепаративен мир с маджарите; смъртта на Роман; сключен мирен договор между Петър и Византия

Б) сключен мирен договор между Петър и Византия; сепаративен мир с маджарите; втори поход на Светослав към българските земи; смъртта на Роман

19. За пръв път празникът на Светите братя Кирил и Методий е отбелязан по инициатива на:

- А) Христати Павлович в Свищов
В) Найден Геров в Пловдив

- Б) Иван Селимински в Сливен
Г) Неофит Рилски в Габрово

20. Посочете вярното твърдение:

- А) През 1846 г. се отпечатва първият български вестник „Български орел”.
Б) Българското книжовно дружество се създава в Букурещ през 1869 г.
В) Първите читалища възникват до Кримската война 1853-1856 г.
Г) „Неделникът” е анонимно произведение от 1806 г.

21. Великденската акция е организирана през:

- А) 1870 г. в Цариград от Неофит Бозвели
Б) 1860 г. в Цариград от Иларион Макариополски
В) 1878 г. в Одрин от Антим Видински
Г) 1860 г. в Цариград от Иларион Ловчански

22. “Народност”, “Независимост” и “Бъдущност” са възрожденски вестници издавани в:

- А) Цариград Б) Белград В) Букурещ Г) Браила

23. В годините след Кримската война започват да творят български художници с академично образование, сред които е:

- А) Захари Зограф Б) Станислав Доспевски
В) Христати Павлович Г) Иван Богоров

24. Като изследвате връзката причина – следствие, посочете вярната зависимост между събитията: издаден Хатихумаюна (1); осветена българската църква в Цариград (2); Великденската акция (3); издаден Гюлханския Хатишериф (4); султански ферман за създаването на Екзархията (5); прошенията на Н. Бозвели и Ил. Макариополски (6)

- А) 1, 2, 3, 4, 5, 6
Б) 2, 5, 6, 3, 4, 1
В) 4, 6, 2, 1, 3, 5
Г) 3, 5, 6, 2, 4, 1

25. Сред верните съмишленици на Васил Левски са:

- А) Евлоги и Христо Георгиеви Б) Христо и Никола Тъпчилешови
В) Георги Раковски и Хаджи Димитър Г) Матей Преображенски и Христо Иванов

Б. ЗАДАЧИ С ОТВОРЕН ОТГОВОР

26. Попълнете таблицата:

	Събитие/Факт	Личност
А)	Авторите на „Български народни песни от Македония”	
Б)	Средновековен български владетел известен със своята строителна дейност	
В)	Патриарх, виден книжовник, осъществил правописна реформа	
Г)	Водач на антивизантийското въстание от 1040 – 1041 г.	

27. Подчертайте излишното име в редицата и посочете признака, по който ги групирате:

- А) Панайот Хитов, Васил Априлов, Филип Тотю, Стефан Караджа

признак

- Б) Косово поле, Никопол, Котел, Плочник

признак

28. Попълнете пропуснатото в таблицата:

Година	Събитие	Личност от българската история
	Приемане на учениците на Кирил и Методий в Плиска	
986 г.		цар Самуил
	Завладяване на Видин от османските турци	
1815 г.		Емануил Васкидович
	Излиза списание Любословие	
8.XI.1204 г.		

29. Избройте ТРИ същностни промени, настъпили през втория етап на Българското възраждане:

- А)
 Б)
 В)

30. Срещу името на средновековния книжовник посочете неговата творба:

А	Черноризец Храбър	
Б	Константин Костенечки	
В	Патриарх Евтимий	
Г	Йоан Екзарх	
Д	Презвитер Козма	

31. Запишете ЧЕТИРИ белега на модернизация във всекидневието и в стопанското развитие на българите през епохата на Възраждането, като имате предвид следния Доклад на руски вицеконсул във Варна от 1861 г.:

„...Общо взето християните се чувстват по-сигурни в собствеността си и търговията си. Материалното им благополучие постепенно се подобрява благодарение на извънредната им работливост, на предвидливостта и финеса им да се възползват и да извлекат всичко от всяко благоприятно положение. В градовете чувството на сигурност се е развило достатъчно и хората не се страхуват вече да издигат глас и да карат да се вслушват /в тях/. Заможните хора в градовете си построяват хубави, обширни и удобни домове, което преди десетина години не биха посмели да сторят. В селата стопанинът продължава да заравя всяка златна или сребърна монета, от която няма непосредствена нужда...”

- А).....
 Б).....
 В).....
 Г).....

32. Подредете в хронологическа последователност събитията (от 1 до 5):

А	Издаване на първите писани закони в България	
Б	Разгром на Исак II Ангел в Тревненския проход	
В	Първото териториално разширение на България на юг от Стара планина	
Г	Превземане на Константинопол от османските турци	
Д	Среща на цар Симеон с патриарх Николай Мистик в Константинопол	

33. Попълнете понятията пропуснати в следващия текст:

„ [...] Великият и благочестив Иван Асен, син на стария цар, като имаше голяма любов към, прослави и просветли Българското царство повече от всички български царе, които бяха преди него[...]

Из „Борилов синодик“, 1211 г.

34. Идентифицирайте откъса от документа по дадените показатели:

“...72. Вие питате дали е позволено да ви се ръкоположи патриарх. Но за това нещо определено не можем да ви отговорим, преди да се върнат нашите пратеници, които заедно с вас изпращаме, и ни съобщят какво множество и единодушие на християните има у вас. Обаче на първо време вие трябва да имате епископ и когато с увеличението на божията благодат у вас се разшири християнството и бъдат ръкоположени в отделните църкви епископи, тогава трябва да се избере между тях един, който трябва да се нарече ако не патриарх, то поне архиепископ, та към него всички да се обръщат и да чакат неговия съвет в по-важни случаи....”

А) Вид на документа	
Б) Название на документа	
В) Събитие, което отразява	
Г) Датировка	

35. Обяснете съдържанието на следните понятия / термини:

	Понятие	Обяснение
А)	Кавхан	
Б)	Санджак	
В)	Приписка	
Г)	Примирие	

36. Свържете събитието със съответната личност:

	Събитие	Буква	Личност
1.	Църковният събор в Лампсак		А) Иларион Макариополски
2.	Ферман за създаване на Екзархията		Б) Антим I
3.	Председателят на ТБЦК		В) Иван Асен II
4.	Провъзгласяване на Хатихумаюна		Г) Иван Касабов
5.	Заместникът на Левски след обесването му		Д) Абдул Азис
6.	Великденска акция		Е) Атанас Узунов
7.	Първият български екзарх		Ж) Абдул Меджид

37. Прочетете внимателно текста и изпълнете задачите към него:

“...Вещи в дюкяна на немюсюлманина Доко, намиращ се на гръцкото пазарище в град София:

етрополски черги копринени, престилки разноцветни копринени, обвивна хартия, пловдивска басма необработена, памучно платно, солунски пещемали кенар, хастар, червена френска чоха, опиум, калай, софийски кърпи малки, антерии, восък, жълта боя, еничарски син камък, памучен ширит, черна вълна арсеник, трабзонски конци, малки чорапи, дървени гребени боядисани, памучни конци, големи чорапи, нишадър, одрински колани, бяла вълна, едро кафе, бели памучни конци, памук за фитили, тамян, ленени конци, измирски сапун, малки килими, бронзови карфици, ямболски кебета, мъниста, бронзови пръстени, сереска басма, копринен гайтан, вносно червено платно, груби фесове, бродирани кърпи, вълнен гайтан, дюшеци, булченски ширит, златишки кърпи, джубета от вълнен шал, възглавници от домашно платно”.

Из „Опис на наследството на Доко, син на Маню, жител на махала Калоян в големия град София, 1772 г.“

А) Запишете имената на български селища, в които са произведени част от описаните стоки:

Б) Посочете имената на градовете от останалата част на Османската империя, от които се снабдява търговецът:.....

38. Попълнете името на византийския император, управлявал по време на съответния български владетел и века:

	Български владетел	Византийски император	Век
	<i>Пример: Тервел</i>	<i>Юстиниан II</i>	<i>VIII в.</i>
А)	Асен и Петър		
Б)	Аспарух		
В)	Крум		
Г)	Самуил		
Д)	Борис II		

39. Посочете автора и пълното название на документа, откъс от който е следния текст:

„Върховното народно Българско тайно гражданско начялство, което ся състои за тая година от седем лица: от председателя, подпредседателя и от пет върховни съветника, в събранието си подир едно дълго и зряло размишление решава и издава следния закон:

- 1. Народните горски чети имат да ся предвождат и управляват всяка една от едного предводителя и от едного знамянохца /байрактаря/, който ште бѣди под заповедта на войводата...”*

А) автор:

Б) пълно название на документа:

40. Попълнете таблицата въз основа на сведенията в историческия документ:

	Исторически документ	Събитие, което отразява и година
А)	„...Също и Михаил..., мечтаел да завземе властта в България. Той завладял една силна крепост и внасял смут в българската държава и мнозина българи се присъединили към него. Но той умрял наскоро и привържениците, понеже се страхували от гнева на Петър, навлезли в ромейските земи.”	
Б)	„...На първо място ние като любим син искаме от нашата майка Римската църква, царска корона и достойнство според както са ги имали нашите стари императори. Както намираме записано в нашите книги, един е бил Петър, втори – Самуил и други, които са ги предхождали по царуване...”	
В)	„... От този Маврубир и от много други истории събрах за много време същественото, поразпространих и съставих тази историйка. При все че се намира в много книги по малко и накратко писано за българите, но не може всеки човек да има тия книги, да ги чете и да ги помни, затова разсъдих и събрах всичко в едно.”	
Г)	„2. Най-издигнатият по степен от митрополитите от тая юрисдикция ще носи титлата екзарх и той ще има каноническото председателство на Българския синод, който ще бѣде при него постоянно...”	

41. Напишете названието на документа, откъс от който е следващият текст, и го датирайте:

- „1. Съединението братско трябва да стане между сърбите и блъгарите под имя Югославянско царство.*
- 2. Югославянското царство ще ся съставлява от Сръбско и Блъгарско /Блъгарско обема Блъгария, Тракия и Македония/*
- 3. Глава на новосъставняемото правителство ще бѣде днешний княз сръбский Михаил Обренович с право на наследства....”*

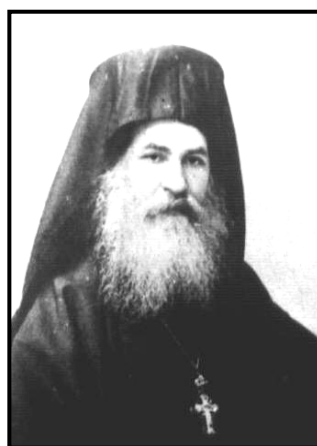
А) название

Б) дата г.

42. Посочете имената на историческите личности, свързани с посочените факти или събития:

	Факт/Събитие	Личност
А)	Един от големите книжовници на XV в., ученик на патриарх Евтимий, Киевски митрополит, сред най-значимите славянски църковни проповедници	
Б)	Вуйчо на Раковски, участва в Руско-турските войни от 1806-1812 г. и 1828-1829, както и във Велчовата завера. Умира на о. Самос	
В)	Роден в Котел, учи в Бейската академия, подкрепя просветното дело, издава „Буквар с различни поучения“, завършва медицина. Умира в Крайова през 1871 г.	
Г)	Роден в Свищов, обществен и политически деец, издава в. „България“, водач на униатите, доживял до дълбока старост като лидер на русофилска партия	
Д)	Родени в Карлово, богати търговци, банкери и предприемачи, правят щедри пожертвования за просветата, участват в емигрантска политическа организация	

43. Разгледайте внимателно изображенията и попълнете таблицата:

А)

Б)

В)

Г)

	Име	Дейност
А)		
Б)		
В)		
Г)		

44. Попълнете липсващите понятия в документа:

„Земите, които притежава раята, не са нито юшурие, нито хараджие. Те са само държавни земи, известни под името арз-и-мири (мирийски земи). Голата собственост е на бейтюлмала (държавното съкровище); на е прехвърлено само владението. Те ги орат и жънат и плащат чифт акчеси или юшур.

Когато раята умре и остави, последният владее (земята) на него (баща си); никой не може да се меси. Ако не остави син, я дава на друго лице с тапия.”

Из „Законник” на Сюлейман I (1520-1566)

45. Илюстрирайте понятието с конкретен пример:

	Понятие	Пример
А)	Кръстоносен поход	
Б)	милет	
В)	отшелник	
Г)	инсигнии	

46. Посочете названието, автора и годината на документа.

„Милостию божію Серафим архиерей болгарский, Отечески молихъ васъ, любезни чада мои, роде болгарский християни, що живееете у болгарскую землю, здравствуйте, радуйтеся, понеже ето сега приходитъ радость общая на вся Болгария; ето сега приближава спасение и избавление ваши; етосега видим и гледаме како прѣтаса милостъ божія на беднаго рода вашего, що е влялъ богъ в сръце благочестивейшему и великому государю императору Александру Павлович и повдигналъ его да ни избави отъ токовое турецкое варварское мучительство. ... Ето прииде светлый денъ, що го чакате отъ четиристотинъ години. Но, о, роде храбрый болгары и верный християны, стойте, крепитеся и не бойтеся и любезно дочакайте и усердно приеете тия братья ваши християны, що идатъ сасъ божія воля да избавятъ васъ. Не бойтеся, войнство христолюбиво, не бягайте отъ нихъ и не поместайтеся отъ градове и села ваши. Да имъ послужите съсъ вярностъ и сасъ любовъ, понеже и они проливатъ кровъ свою за веру християнскую...”.

А) название на документа:.....

Б) автор:

В) година:

47. Отбележете имената на историческите личности, автори на дадените откъси:

	Документ	Личност
А)	...Никак не позна, о, Магистре, бъдещето и тайната, нито ни написа това, що си написал. А и твоят цар, прочее, който се занимава с небесните движения, никак не знае бъдещето. Наистина имах наум, имах – Бог ми е свидетел – да възвърна пленниците.(...)	
Б)	1....Случи се в годините на православния цар Петър в българската земя се появи поп, по името Богомил – по-вярно е да се нарече Богунемил. Той пръв почна да проповядва ерес по българската земя.(...)	
В)	... Ако ли пък му се случи да види и княза, седнал в мантия, обшита с бисер, със златен наниз на шията, с гривни на ръцете, препасан с кадифен пояс и увиснал на бедрото меч, а от двете му страни седнали боляри със златни огърлици, с пояси и гривни, и когато се завърне в своята земя, ако някой го попита: „Какво видя там?“, той ще рече: ”Не зная как да разкажа това, защото само със собствените си очи бихте могли достойно да се начудите на тази красота и ред. (...)	
Г)	Ако запиташ гръцките книжовници, като речеш: „Кой ви е създал буквите или превел книгите, или в кое време?“, то рядко (някой) измежду тях знаят. Обаче ако запиташ славянските азбукарчета, (...) всички знаят и в отговор ще рекат: „Св. Константин Философ, наречен Кирил: той ни е създал азбуката и преведе книгите и брат му Методий.” (...)	

48. Запишете понятията, които съответстват на следните определения:

теокрация, тангризъм, танзимат, сепаратизъм, секуларизация, диаспора, диоцез, девширме, поповяне, повинники

	Понятие	Определение
А)		Разселване на значителна общност от хора от една националност или етническа група
Б)		Стремеж към отделяне от централната власт, самостоятелно управление
В)		Период на умерени буржоазни реформи в Османската империя през 30-50-те години на XIX в.
Г)		Форма на управление, при която религиозната и политическата власт са обединени в ръцете на монарха
Д)		Общо наименование на зависимото и непривилегированото население в ранносредновековна България

49. Разгледайте внимателно представеното изображение на заглавна страница и отговорете на въпросите:

А) Какъв е видът на книгата?

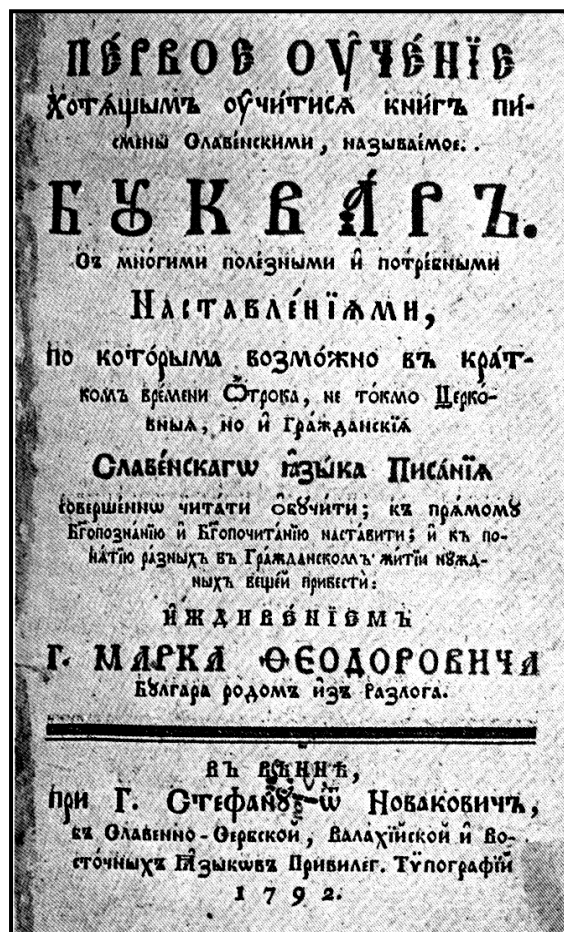
.....

Б) Кой е инициаторът за нейното издаване, къде и кога е издадена?

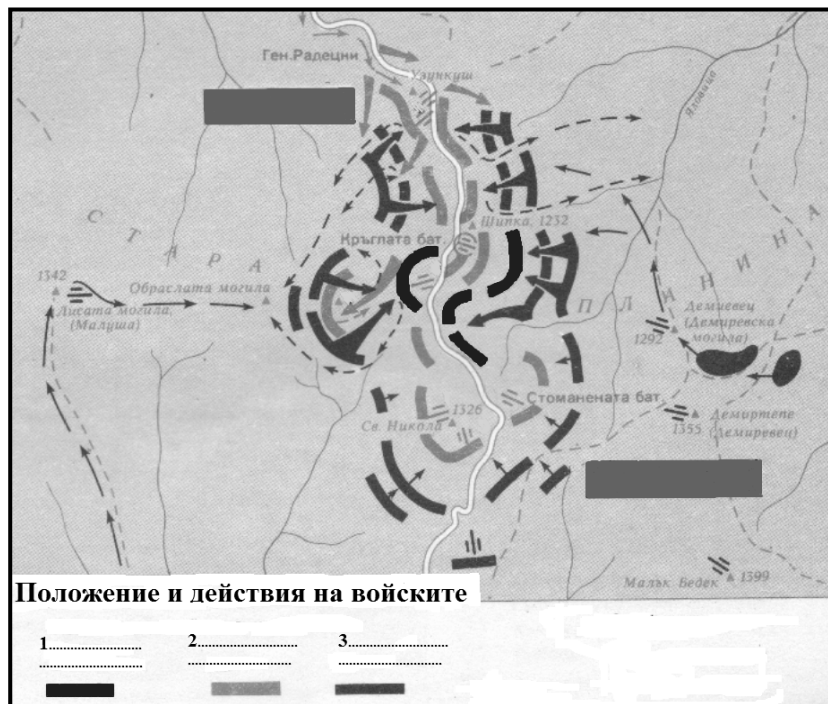
.....

В) С какви промени в образованието свързвате показаното издание?

.....

50. Разгледайте картата и изпълнете поставените задачи към нея:

А) Поставете заглавие на картата:

.....
.....

Б) Попълнете легендата

1.
2.
3.

ВТОРА ЧАСТ

Напишете в обем до 3 страници отговор на следния исторически въпрос:

Как се осъществява преходът на българската средновековна държава от „варварска“, към средновековна централизирана монархия?

При отговора вземете под внимание следните въпроси:

1. Кои са основните характеристики на Византия като средновековна монархия?
2. Какви стъпки предприема Крум по посока на централизацията на държавата?
3. Как Омуртаг продължава неговото дело?
4. Какви са резултатите от развитието на държавата през първата половина на IX век?
5. Какво още е необходимо, за да се превърне България в цивилизована европейска монархия?

БЛАГОДАРИМ ВИ ЗА УЧАСТИЕТО И СТАРАНИЕТО!

ПОПЪЛВА СЕ ОТ КВЕСТОРИТЕ

НАЧАЛО НА ОЛИМПИАДАТА:.....ч.

ИЗПИТНАТА РАБОТА Е ПРИЕТА В:.....ч.

.....
Име и фамилия на квестора приел работата

.....
подпис

ПОПЪЛВА СЕ ОТ ОЦЕНИТЕЛИТЕ

ПЪРВИ ОЦЕНИТЕЛ:.....

Име и фамилия

.....

подпис

.....

брой точки

ВТОРИ ОЦЕНИТЕЛ:.....

Име и фамилия

.....

подпис

.....

брой точки

ОБЩ БРОЙ ТОЧКИ –
(първи+втори)/2

УЧЕНИКЪТ..... КЛАСИРА ЗА
НАЦИОНАЛНИЯ КРЪГ НА ОЛИМПИАДАТА